

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh nariadenia vlády“), je vypracovaný na základe § 15a zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 89/2020 Z. z. (ďalej len „zákon o dotáciách“) a predkladá sa ako iniciatívny materiál, ktorý vytvára právne podmienky na jednorazové poskytnutie dotácie pre vyššie územné celky na podporu humanitárnej pomoci v rozpočtovom roku 2025 na čiastočnú úhradu zvýšených nákladov na zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb.

Návrh na poskytnutie dotácie je odôvodnený legitímnym verejným záujmom na čiastočnej kompenzácii finančných dôsledkov uplatnenia princípu subsidiarity zo strany vyšších územných celkov, ako orgánov verejnej moci v rámci ich samosprávnej pôsobnosti pri poskytovaní sociálnych služieb, a to pri zabezpečovaní sociálnych služieb obyvateľom príslušného vyššieho územného celku.

Vplyv nárastu miery inflácie v dôsledku mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny má nesporne svoje dôsledky v reálnych možnostiach náležitého zdrojového zabezpečovania výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí pri poskytovaní sociálnych služieb a zabezpečovaní ich poskytovania z rozpočtu obce. Nárast cien tovarov a služieb súvisiaci s nárastom miery inflácie sa nesporne prejavil aj v prevádzkovej nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb, vrátane súvisiaceho tlaku na zvyšovanie úrovne odmeňovania zamestnancov v sociálnych službách.

Dôsledkom obmedzených možností reálneho zdrojového krytia výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí pri zabezpečovaní jednotlivých druhov sociálnych služieb je vzhľadom na dôsledky nárastu miery inflácie najmä chýbajúca garancia reálnej dostupnosti a dlhodobej udržateľnosti poskytovania sociálnych služieb pre odkázané fyzické osoby, ako aj neistota poskytovateľov sociálnych služieb z hľadiska reálnej dostupnosti zdrojov spolufinancovania nimi poskytovaných sociálnych služieb a kontinuity tohto zdrojového zabezpečenia.

Reakciou na tento skutkový stav je uplatňovanie princípu subsidiarity zo strany vyšších územných celkov pri poskytovaní sociálnych služieb a zabezpečovaní sociálnych služieb obyvateľom obcí v územnom obvode príslušného vyššieho územného celku, ktorí sú zároveň obyvateľmi príslušného vyššieho územného celku, ktoré je spojené s finančnou podporou poskytovanej a zabezpečovanej sociálnej služby z verejných rozpočtov, vrátane rozpočtu obce a vyššieho územného celku v rozsahu ich pôsobnosti.

V aplikačnej praxi zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v druhoch zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou v samosprávnej pôsobnosti vyšších územných celkov fakticky nahrádza poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v druhoch zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou v samosprávnej pôsobnosti obcí, a to so súvisiacimi rozpočtovými dôsledkami na vyššie územné celky, ktoré však aj počas reálneho prejavu dôsledkov nárastu miery inflácie majú svoje limity. Za tohto skutkového stavu z hľadiska odvetvovej príslušnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a

rodiny Slovenskej republiky, ako príslušného ústredného orgánu štátnej správy pri poskytovaní sociálnych služieb, predkladaný návrh nariadenia vlády predstavuje uplatnenie princípu subsidiarity vo verejnej správe na ďalšej úrovni, a to prostredníctvom predmetnej dotácie zo strany štátu poskytnutej prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vyšším územným celkom, a to v legitímnom verejnom záujme podpory výkonu samosprávnej pôsobnosti pri poskytovaní sociálnych služieb, čiastočne eliminujúcej nepriaznivé dôsledky nárastu miery inflácie na udržateľnosť a reálnu dostupnosť sociálnych služieb poskytovaných v rámci práva sociálneho zabezpečenia odkázaným osobám.

Navrhovaná dotácia je jednorazovou v rozpočtovom roku 2025, nakoľko systémové riešenie kompetencií obcí a VÚC reagujúce na veľkostné kategórie jednotlivých obcí a ich objektívne limity, a to aj pokiaľ ide o možnosť reálneho zdrojového krytia výkonu samosprávnej pôsobnosti v doterajšom rozsahu delenej pôsobnosti pri zabezpečovaní jednotlivých druhov sociálnych služieb, najmä tých s najvyššou prevádzkovou nákladovosťou (sú nimi nesporne sociálne služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou s pobytovou formou sociálnej služby) je obsiahnuté v návrhu zákona o príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je aktuálne v legislatívnom procese s predpokladanou účinnosťou príslušnej úpravy od 1. júla 2026.

Vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť v súvislosti s pretrvávajúcou mimoriadnou situáciou z dôvodu vojnového konfliktu na území Ukrajiny a jej dôsledkami na nárast miery inflácie a súvisiacu potrebu zmiernenia dopadov tejto mimoriadnej situácie aj na rozpočty vyšších územných celkov z hľadiska ich pôsobnosti pri zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb sa navrhuje, aby nariadenie vlády nadobudlo účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie. Návrh nariadenia vlády nebol predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky v súlade s doložkou vybraných vplyvov bude mať vplyv na štátny rozpočet, bude mať pozitívny sociálny vplyv a nebude mať vplyv na životné prostredie, ani vplyv na informatizáciu, podnikateľské prostredie, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.